

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epistolarvm Innocentii III. Romani Pontificis Libri Vndecim

Innozenz <III., Papst>

Parisiis, 1682

Abbati De Tilieto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-20020

ARBATI DE TILieto.

NOvariensis Ecclesie nova necessitas novum onus & à nobis imponi & à te suscipi persuadet, quæ pastoris regimine destituta, cum in quemquam de suis concordare nequisset, in te demum unanimi voto convenit, valde quidem & ad promovendum bonum sui regiminis necessarium, & ad removendum malum schismatis opportunum. Proinde licet sedeas ad pedes Domini cum Maria circa unum necessarium meditante, Marthæ tamen erga plurima fatagentis non debes ministerium aspernari, quia Dominus & Mariam diligebat & Martham, nec illas duas tantum sorores amabat, sed & Lazarum fratrem earum quatruiduanum mortuum & scetidum in monumento jacentem, qui nisi peccatores amasset, de cælis ad terras minimè descendisset. Non enim venit vocare justos, sed peccatores, ut quæreret quod perierat & salvaret. Cujus utique si te verum discipulum confiteris, & sicut ille dilexit diligere didicisti, non refugies pro fraternæ utilitatis amore ad exterius atrium de cubiculo interiori procedere, quandoquidem illum nosti propter nimiam caritatem qua dilexit nos de secreto patris ad publicam humanæ conditionis exisse, cum subtrahere tibi de caritate non modicum videreris, si monachum episcopare non valeat quæ Deum potuit humanare. Inter duarum ergo sororum constitutus amplexus, utraq; sibi te vindicare volente, subtiliter intueri quod licet Rachel pulchrior esset facie, Lia tamen fecundior erat prole: quoniam etsi contemplativa sit vita suavior, tamquam magis quieta, vita tamen activa est fructuosior, tamquam amplius opportuna. Nam ubi gravior est conflictus, gloriosior est triumphus, Apostolo attestante quod non coronabitur quis nisi legitimè certaverit. Vnde Christus secundum carnem non de Rachele natus est, sed de Lia; nec Maria, sed Martha, ipsum in domum suam legitur recepisse. Cum autem dona gratiæ quibus præmines non pro te tantummodo sed pro aliis accepisse credaris, non te decet ita solius contemplationis studiis inardescere quò minus ubi necesse fuerit utilitatibus proximorum studeas imminere, ne si per speculationis secessum quietem tuam saluti prætereris aliorum, reus judicaris ex tantis quantis potuisses ad publicum veniendo prodesse. Quapropter etsi præteritorem oblitus, & ad anteriora cum Aposto-

Tom. II.

lo te extendens, retrocedere non disponas, attendere tamen debes quod sanctis animabus præcurrere non valebis, de quibus cum Propheta dixisset quod ibant & non revertebantur, quoniam ad virtutes ibant & non revertebantur ad vitia, protinus quod ibant & revertebantur adjunxit, quoniam ad contemplationem ibant & revertebantur ad actionem, quemadmodum Moyles ibat in montem ut loqueretur cum Domino, & confestim revertebatur ad castra ut intenderet necessitatibus populorum. Christus quoque cum ascendisset in montem solus orare, descendit ilico ad discipulos periclitantes in mari. Hæc autem, fili carissime, tibi proponimus, ut electionem Ecclesie memoratæ canonice de te factam devotè recipias, qui tamquam Aaron vocaris à Domino; ne forsitan jugum Domini subterfugiens illud alleges quod nemo mittens manum & respiciens retro, aptus est regno Dei, cum uxor Lorth retro respiciens in salis statuum sit conversa, quodque sponsa dicit in canticis, *Lavi pedes meos, quomodo inquinabo eos*, cum ille qui lotus est non indiget nisi ut pedes lavet, & mundus est totus. Quantumlibet enim anima tua contemplandi dulcedine delectata inter amœna Domini suavi somno soporata quiescat & quies ejus suscitatore non debeat importuno turbari, velle tamen debet evigilare cum expedit, quoniam sponsus qui dicit, *Adjuro vos filie Jerusalem per capreos cervosque camporum ne suscitatis nec evigilare faciatis dilectam donec ipsa velit*, non ut penitus non excitetur adjurat, sed cum adjumento, videlicet *donec velit*. Et utique velle debet, cum paucis interpositis idem addat: *Surge amica mea, sponsa mea, & veni*. Et illa inquit: *Surrexi ut aperirem dilecto meo, manus mee distillerunt in myrrham, digiti mei probatissima myrrha pleni*. Ad quod signandum cum Dominus dixisset Apostolis, *Dormite jam & requiescite*, in continenti, *surgite, inquit, eamus*. Dicente itaque tibi Domino, surge de somno intermittendæ quietis, & eamus in exercitium necessariæ actionis, quid tibi, quid est aliud faciendum nisi hoc quod animæ tuæ dicitur: *Surge, propera amica mea, & veni*. Nec tantum surge dicitur, sed *propera*, ut sit obedientia sine mora. Post testimonia quoque proponimus & exempla, ut ad majorem firmitatem basis sit sub columna. Beatus quippe Gregorius de monasterio fuit ad apostolatam assumptus, & sanctus Martinus de monachatu ad præsulatum vocatus, cujus

Q q ij

verbum te volumus prudenter advertere. Domine, inquit, si adhuc populo tuo sum necessarius, non recuso laborem, fiat voluntas tua. imitatus Apostolum, qui dicebat: *Cupio dissolvi & esse cum Christo. Necessariam autem est propter vos in carne manere.* Sed dices: Impar sum illis meritis. Monachus enim, non prædicatoris officio meingere, sed me ac mundum lugendo adventum Domini debeo pavidus expectare. Sciens enim imbecillitatem meam & fragile vas quod porto, vereor offendere, ne impingens corruam & confringar. Castigator mei sum, ita ut etiam quæ tuta sunt pertimescam. Expertus naufragium, ad pelagus redire paveo. In eremi pace sedeo, quia mundi bella formido. Secessum appeto solitudinis, quia tumultum vereor civitatis. Odorem celestis patriæ concupisco, quia fetorem abominor hujus mundi. Quod si responderimus tibi, hoc non est pugnare sed fugere. Sta in acie, adversariis armatus oblitte, ut postquam viceris coroneris, fortasse subjunges, Fateor, inquit, debilitatem meam. Nolo spe pugnare victoriæ, ne victoriam aliquando pugnans perdam. Si fugero, devitavi periculum; si stetero, aut vincendum mihi est aut cadendum. qui pugnat, & superari potest & vincere, sed ego cum fugero, non vincor in eo quod fugio, sed ideo fugio ut non vincar. Non est enim securum vicino serpente dormire; quoniam etsi possit contingere ut non moriar, potest tamen ut aliquando mordeat evenire. Ceterum si propterea pugnam vitas quoniam utrum superaturus sis vel superandus ignoras, quomodo speras quod in eremo vincere tantum valeas & non vinci, cum certum sit non leviora, licet occultiora, frequenter ibi bella moveri. Nam & Lucifer cecidit ab empyreo, Adam exulavit à paradiso, Loth etiam in monte peccavit, & Christus tentatus est in deserto, non tamen victus, sed vincens, ut post multa perditionis exempla ipse unicum nobis fieret liberationis exemplar. Vnde cum utrobique magna sit pugna, sed incerta victoria, cur non potius illud eligis unde, si viceris, gloriosior est corona? Sed & coluber juxta foramen suum existentem hominem saepe pertransivit intactum, qui tamen alium suo quandoque thalamo venenavit inclusum. Quocirca discretionem tuam rogandam duximus & monendam, per apostolica tibi scripta præcipiendo mandantes, ac in remissionem peccaminum injungentes, quatinus cum communis utilitas sit præponenda

privata, tuum jactans in Domino cogitatum, ad regimen Ecclesiæ supradictæ promptus accedas; ut cum beatus sit qui seminat super aquas, & maledictus qui frumentum abscondit in populo, talentum tibi à Deo creditum nec in sudario liges nec in terra suffodias, sed nummularis tribuas ad usuram, pro temporalibus recepturus æterna, diligenter attendens quod nemo accendit lucernam & ponit eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat cunctis qui sunt in domo. Cum autem secundum leges humanas ad suscipienda publica munera quidam sint compellendi, cur non magis secundum leges divinas cogendi sint aliqui ad ecclesiastica officia exequenda, dicente scriptura: *Compelle illos intrare.* Tu ergo coactionem nequaquam expectes, sed sponte offeras voluntatem; quoniam & excusatio quam hactenus prædidisti approbari potest ejus exemplo qui dicit, *Ha, ha, ha! Domine Deus, nescio loqui, quoniam puer ego sum,* & obedientia commendari valebit ad infatigari ejus qui dixit: *Ecce, Domine, mitte me.* Illam enim excusationem non credimus admittendam quod ideo nolis de monachatu ad pontificatum transire quia non vis de quiete regredi ad laborem, prætendendo forte verbum psalmistæ dicentis: *Quis dabit mihi pennas sicut columbe & volabo & requiescam; ecce elongavi fugiens, & mansi in solitudine, expectavi qui me salvum faceret à pulillo animo & tempestate.* Absit ut illi te non solum præferre sed conferre præsumas qui protinus post baptismum ductus est à spiritu in desertum, & cum quadraginta diebus & quadraginta noctibus jejunasset, mox ad dispensationem sibi creditam exequendam exivit, factus obediens Deo patri usque ad mortem crucis. Et tu cave prudenter ne circa bonum obedientiæ, quæ victimis antefertur, inobediens offeraris, ariolis & idolatris comparandus; præsertim cum non sic semper evocaris ad publicum ut deseras omnino secretum, quin potius quod in otio contemplationis didiceris in exercitio doceas actionis. Nam & unigenitum patris verbum non sic à patre descendit ut non remaneret cum patre, ipso testante: *Nemo ascendit in caelum nisi qui de caelo descendit filius hominis qui est in caelo.* Flumina quoque non sic egrediuntur de mari ut non revertantur ad mare; quia, juxta sententiam Salomonis, ad locum unde flumina exeunt revertuntur; & tu sic frequenter impendes te aliis quod te nonnunquam

Hieronymus in
epist. ad Rustic.

Ex eadem
epistola.

restitues ipse tibi. Datum Laterani anno duodecimo.

EPISCOPO ET ARCHIDIACONO
Cumani.

Preces dilecti filij nobilis viri A. Cumani civis nobis accepimus supplicantis ut cum M. mulier Cumana, cum qua matrimonialiter per viginti annos & ultra permansit, consanguinea sua sit, & non solum ipsa Cathara sit effecta, verum etiam ad corruptendum eum & familiam suam pariter & vicinos die noctuque laborans, quandam sororem suam ad haeresim provocarit, quin immo ipsi viro suo carnali debito denegato recesserit ab eodem, ac venire ad iudicium citata contemnat, eos iudicio faceremus Ecclesiae ab invicem separari. Quocirca discretioni vestrae per apostolica scripta mandamus quatenus si est ita, & consanguinitas inter eos legitime coram vobis accusata fuerit & probata, sublato ejuslibet contradictionis & appellationis obstaculo inter ipsos divortij sententiam promulgetis. Si vero praefata mulier citata legitime praesentiam vestram adire vel iudicio vestro parere contempserit, cum excommunicationem non timere dicatur, vos nihilominus testes adversus eam a praedicto viro productos recipere procuretis. Datum Laterani 111. Non. Aprilis, anno duodecimo.

ARCHIEPISCOPO SANCTAE
R. E. Cardinali & Capitulo
Mediolanensi.

EX tuarum, frater Archiepiscopo, tenore accepimus litterarum quod cum dilectus filius Durandus de Osca & quidam alij socij ejus, qui pauperes catholici nuncupantur, ad te cum nostris litteris accessissent, eos benignitate debita suscepisti, & quod pro illis tuae fraternitati mandavimus satagens pro viribus adimplere, quosdam de societate ipsorum in Italia commorantes, juxta formam qua idem Durandus reconciliatus fuerat coram nobis, reconciliasti ecclesiasticae unitati. Idem quoque Durandus & socij ejus suis nobis litteris intimarunt quod reconciliatis Ecclesiae per te dictis fratribus eorundem, quidam alij ferè centum reconciliari volebant, dummodo quoddam pratum quod commune Mediolanense ipsis olim concesserat, in quo sua schola constructa consueverant convenire ac exhortari fratres adinvicem & amicos, quam bonae memoriae praedecessor tuus destrui fecerat dum

essent excommunicationis vinculo innodati, & nunc iterum est erecta, ipsis concedere velles, ut ad exhortationem tuam faciendam fratribus & amicis liberè valeant convenire. Vnde nobis humiliter supplicarunt ut pratum praedictum eisdem faceremus concedi ad proponendum in schola praefata more solito verbum Dei. Cum igitur non propter rem temporalem, sed propter aeternam mercedem, reconciliari debeant ecclesiasticae unitati, cum nullus salvari valeat extra arcam, petitionem hujusmodi non duximus approbandam, cum in reconciliatione ipsorum conditio non debeat hujusmodi adhiberi. Quocirca discretioni vestrae per apostolica scripta mandamus quatenus si propriae salutis intuitu Deo & Ecclesiae reconciliari voluerint, eos juxta formam qua reconciliatus in praesentia nostra Durandus extitit supradictus, & quam tibi, frater Archiepiscopo, per alias litteras nostras expressimus, ipsos in Ecclesiae gremium recipere mansuetudine debita satagatis, & si denum, secundum datam vobis a Deo prudentiam tam ecclesiasticae honestati quam eorum saluti videritis expedire, pratum praedictum seu alium locum idoneum, in quo ad exhortandum se ipsos & amicos eorum cum timore Domini valeant convenire, concedatis eisdem sine gravi scandalo aliorum, quoniam aliter est cum conversis quam cum perversis agendum. Datum Laterani 111. Non. Aprilis, anno duodecimo.

PETRO COMPOSTELLANO
Archiepiscopo.

EX tuarum tenore litterarum accepimus quod cum fuerit in concessione pallei tibi dictum ut ipso infra tuam Ecclesiam uteretur, & tibi tam de mandato regio quam etiam pro Ecclesiae tuae negotiis procurandis frequenter extra tuam provinciam commoranti verecundum sit absque palleo ministrare, cum consuetudo sit, sicut asseris, in Hispania generalis quod Archiepiscopi extra suas provincias palleo indifferenter utantur, ut extra tuam provinciam uti palleo valeas indulgeri tibi a sede apostolica postulasti. Licet autem usus hujusmodi sit abusus, & consuetudo talis dicenda sit potius corruptela, & ij graviter offendere dinoscantur qui utuntur palleis extra suas provincias absque licentia sedis apostolicae speciali, nos tamen in hac parte volentes fraternitati tuae facere gratiam specialem, auctoritate

Epist. 18.
Conceditur ei
ut pallio uti
possit extra
provinciam.
Cap. Ex litterat.
De auctor.
& usa pall.